

Fiche 5: Mededeling over thematisch programma voor samenwerking met industrielanden

Titel:

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad - Thematisch programma voor samenwerking met de industrielanden en andere landen met hoog inkomen in het kader van de toekomstige financiële vooruitzichten (2007-2013)

Datum Raadsdocument: 31 januari 2006

Nr Raadsdocument: 5854/06

Nr. Commissiedocument: COM(2006)25

Eerstverantwoordelijk ministerie: Buitenlandse Zaken i.o.m. FIN, EZ, VROM, OCW, LNV

Behandelingstraject in Brussel: Nog nader te bepalen, waarschijnlijk de Raad voor Externe Betrekkingen (RAZEB).

Achtergrond, korte inhoud en doelstelling van het voorstel:

Dit voorstel is gerelateerd aan het akkoord van de Europese Raad van december 2005 over de nieuwe Financiële Perspectieven. De Commissie publiceerde in 2004 een overkoepelende mededeling over dit pakket (COM 2004/487). Over deze mededeling werd het parlement separaat geïnformeerd (Kamerbrief 'Reactie op voorstellen van de Commissie inzake de nieuwe Financiële Perspectieven 2007-2013' (Kamerstuk 2003-2004, 21501-20, nr. 259 TK)).

De Europese Raad van december 2005 heeft besloten om de bestaande indeling van categorie IV van de Financiële Perspectieven (extern beleid) te stroomlijnen en te vervangen door zes instrumenten, waarvan er vier nieuw zijn. Reden hiervoor is dat het bestaande spectrum van uiteenlopende budgetlijnen steeds moeilijker op een effectieve en coherente manier te beheren is en dat de huidige situatie bovendien de transparantie en zichtbaarheid van het buitenlandse optreden van de EU compliceert. Het uiteindelijke doel is de coherentie van het externe beleid te bevorderen en de beschikbare middelen effectiever in te zetten.

Naast de twee bestaande instrumenten voor het externe beleid, de instrumenten voor humanitaire hulp en macrofinanciële steun, heeft de Europese Raad ingestemd met het voorstel van de Commissie om vier nieuwe instrumenten in te stellen, waaronder het Instrument voor Ontwikkelingssamenwerking en Economische Samenwerking (zie BNC fiches najaar 2004).

Een aantal bestaande thematische budgetlijnen loopt dwars door de toepassingsgebieden van de afzonderlijke geografische instrumenten heen. Om te voorkomen dat deze budgetlijnen in de nieuwe structuur 'tussen wal en schip vallen', wil de Commissie ze stroomlijnen en bundelen in zeven thematische programma's. Deze thematische programma's worden gedefinieerd op basis van de beginselen van subsidiariteit en toegevoegde waarde, aldus de Commissie. Soms vormt een geografisch programma niet het beste instrument voor een interventie op een bepaald terrein; dan is een thematisch programma de aangewezen vorm. Deze programma's dienen wel aan te sluiten bij en toegevoegde waarde te hebben ten opzichte van de geografische programma's.

De voorliggende mededeling is een uitwerking van het thematische programma voor samenwerking met geïndustrialiseerde en andere landen met een hoog inkomen. Financiering van dit programma komt volledig ten laste van het Instrument voor Ontwikkelingssamenwerking en Economische Samenwerking (DCECI). Dit nieuwe thematische programma is een voortzetting van Verordening (EG) nr. 382/2001 inzake projecten ter bevordering van samenwerking en handelsbetrekkingen tussen EU en landen van Noord Amerika, verre Oosten en Australazië (Kamerstuk 22112 364, d.d. 30-03-05), met dien verstande dat hier 10 landen/gebieden aan worden toegevoegd. Het doel van dit programma is het neerleggen van een coherent raamwerk voor verbreding en verdieping van de samenwerking met die geïndustrialiseerde landen en gebieden met dezelfde politieke, economische en institutionele structuren en waarden als de EU-lidstaten. Daarnaast gelden als criteria het belang als bilaterale politieke en handelspartner en de rol die het partnerland speelt in multilaterale fora en in

'global governance'. Door een pakket aan praktische samenwerkingsinitiatieven moet het programma bijdragen aan het onderhouden en stimuleren van politieke en economische relaties met de betrokken geïndustrialiseerde landen.

Deze landen worden opgedeeld in drie groepen:

- I de belangrijkste niet-Europese OESO lidstaten: Australië, Canada, Japan, Nieuw-Zeeland, de Verenigde Staten en Zuid-Korea.
- II Nieuw - Aziatische landen en gebieden die niet voorkomen op de DAC lijst van ODA ontvangers: Brunei, Hong Kong, Macao, Singapore en Chinese Taipei.
- III Nieuw - Landen uit de Gulf Cooperation Council die niet voorkomen op de DAC lijst van ODA ontvangers: de Arabische Emiraten, Bahrein, Koeweit, Saoedi-Arabië en Qatar.

De Commissie is van mening dat de zes horizontale instrumenten niet de benodigde mogelijkheden bieden om voldoende samenwerking met deze landen te onderhouden.

De specifieke doelstellingen van dit programma zijn:

- Het onderhouden van gezamenlijke projecten, samenwerkingsrelaties, economische partnerschappen, 'people-to-people' uitwisselingen en gezamenlijke ondernemingen van actoren in de EU en partnerlanden;
- het stimuleren van beleidsdialogen en de verspreiding van kennis;
- het verbeteren van de kennis over de EU bij verschillende partijen in de partnerlanden (bijv. opinievormers, beleidsmakers, belangenbehartigers, politieke partijen, de media en de academische instellingen);
- het positief beïnvloeden van percepties over de EU en het aanmoedigen van nadere betrokkenheid bij de EU;
- het bevorderen van bilaterale handel, investeringen en douane samenwerking en het verzorgen van gezamenlijke acties om de aandacht voor de sociale en milieudimensie van globalisering te versterken.

De Commissie zal een indicatie geven van het totale bedrag per thematisch programma op basis van een meerjarig indicatief kader dat twee jaar voor het begin van het desbetreffende begrotingsjaar aan het EP en de Raad zal worden voorgelegd.

Rechtsbasis van het voorstel: n.v.t., betreft een mededeling.

Besluitvormingsprocedure en rol Europees Parlement: n.v.t., betreft een mededeling.

<i>Instelling</i>	<i>nieuw</i>	<i>Comitologie-comité:</i>	n.v.t.
-------------------	--------------	----------------------------	--------

Subsidiariteit en proportionaliteit:

Subsidiariteit: strikt genomen niet van toepassing, het betreft een mededeling. Voor zover tot een beoordeling dient te worden overgegaan luidt het oordeel als volgt: positief.

Nederland bekijkt het handelsbevorderende volet van het voorstel met enige terughoudendheid. Het is de mening toegedaan dat de lidstaten zelf bevoegd zijn om voor exportpromotionele activiteiten te kunnen zorgdragen en dat dit niet moet worden uitgevoerd door de Gemeenschap. In dit geval hebben de programma's een toegevoegde waarde naast de nationale handelsbevordering. Bovendien omvat het voorstel ook veel programma's met andere doelstellingen, die bijdragen bij aan de zichtbaarheid van de EU in deze landen en de effectiviteit van het EU Gemeenschappelijk Buitenlands beleid. Derhalve scoort het voorstel in het algemeen positief. Bij de landenkeuze is het de vraag of de landen uit categorie II wel passen in de doelstellingen van deze mededeling. Zij zouden wat Nederland betreft wel weggelaten mogen worden.

Proportionaliteit: strikt genomen niet van toepassing, het betreft een mededeling. Voor zover tot een beoordeling dient te worden overgegaan luidt het oordeel als volgt: positief.

De mededeling is geschikt middel om thematische programma's te presenteren. Door te kiezen voor presentatie van alle zeven thematische programma's via een mededeling hoopt de Commissie het rigide keurslijf van verordeningen te vermijden. Dit thematische programma is een vreemde eend in de bijt, doordat in tegenstelling tot de andere voorgestelde thematische programma's slechts trekt uit één thematisch programma en wel het DCECI. Het is de vraag over een thematisch programma wel het juiste instrument is en het niet rechtstreeks in het DCECI opgenomen kan worden.

Consequenties voor de EU-begroting:

Het voorstel heeft geen directe consequenties voor de hoogte van de EU begroting. De middelen voor de thematische programma's moeten komen uit het pakket van financiële instrumenten voor categorie IV (extern beleid). In de Triloog van 4 april 2006 over de Financiële Perspectieven is een totaalplafond voor categorie IV afgesproken (€ 49,464 mrd. voor 2007-2013).

Financiële, personele en administratieve consequenties voor de rijksoverheid, decentrale overheden en/of bedrijfsleven en burger: geen

Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving/beleid, (informatie over het inschakelen van nationale agentschappen / zelfstandige bestuursorganen e.d., implementatie en uitvoering, notificatie en handhaving en/of sanctionering): geen.

Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen) dan wel voorgestelde datum inwerking treding (bij verordeningen en beschikkingen) met commentaar t.a.v. haalbaarheid:

Het is de bedoeling dat de thematische programma's zullen worden ingesteld met ingang van de periode waarin de nieuwe Financiële Perspectieven van kracht zijn (1 januari 2007).

Consequenties voor ontwikkelingslanden:

Binnen het thematische programma voor samenwerking met geïndustrialiseerde landen is alleen plaats voor landen die niet op de ODA lijst van het DAC voorkomen. Wel geldt: hoe hoger het aandeel van dit programma in de totale middelen binnen het instrument DCECI, hoe lager het aandeel van ODA in dit instrument. Het gaat hier echter om relatief kleine bedragen.

Nederlandse belangen en eerste algemene standpuntbepaling:

Nederland onderschrijft de noodzaak voor het instellen van een beperkt aantal thematische programma's die de zes financiële instrumenten overstijgen. Nederland is van mening dat de door de Commissie voorgestelde principes van subsidiariteit en additionaliteit strikt moeten worden toegepast, om te voorkomen dat er een wildgroei aan programma's gaat ontstaan (als 'som van wensenlijstjes van lidstaten en EP'). Dit zou haaks staan op stroomlijning en rationalisatie van categorie IV van de begroting, het oorspronkelijke uitgangspunt van de Commissievoorstellen. Dit thematische programma is een vreemde eend in de bijt, doordat in tegenstelling tot de andere voorgestelde thematische programma's slechts trekt uit één thematisch programma en wel het DCECI. Nederland vraagt zich dan ook af waarom het niet in het DCECI is opgenomen. Het gaat hier de facto om een geografisch programma met een thematische insteek. Het zou beter op zijn plaats zijn binnen het Economische Samenwerking-onderdeel van het DCECI.

In het algemeen is Nederland van mening dat de Commissie er goed aan gedaan zou hebben het beheer en de uitvoering van de programma's duidelijker te omschrijven dan thans het geval is. Het Commissievoorstel is over de rol van de Raad niet overal even duidelijk; over comitologie wordt nauwelijks gesproken.

Met betrekking tot de inhoud van het thematische programma hecht Nederland belang aan een goed EU public diplomacy beleid in belangrijke landen, waarmee EU nauwe economische en politieke banden onderhoudt en die een relevante actor zijn op het wereldtoneel. Dit draagt bij aan de

zichtbaarheid van de EU in deze landen en de effectiviteit van het EU Gemeenschappelijk Buitenlands beleid.

Nederland is van mening dat op basis van de huidige verordening een aantal goede programma's uitgevoerd wordt die op een aantal samenwerkingsgebieden (cultuur, onderwijs, wetenschap, vervoer, voorlichting, vergroting zichtbaarheid EU in de partnerlanden) activiteiten ontplooiën die 'people to people' contacten bevorderen. De bestaande EU centra leveren een waardevolle bijdrage aan het vergroten van de naamsbekendheid en kennis van de EU op universiteiten. Wel bekijkt Nederland het handelsbevorderende volet van het voorstel met enige terughoudendheid. Nederland heeft echter positieve ervaringen met het Executive Training Programme opgedaan dat voorziet in een duidelijke behoefte van Europese managers werkzaam in Japanse en Koreaanse bedrijven.

Nederland stelt echter vraagtekens bij de toevoeging van landen/gebieden in Azië (categorie II). Aangezien deze gebieden/landen geen grote politieke en economische actoren op het wereldtoneel zijn, passen deze landen/gebieden niet binnen de doelstellingen van dit programma. Wel is Nederland voorstander van uitbreiding met de landen van de GCC (categorie III) vanwege hun belang onder meer als olieproducent. Om gedegen nieuwe programma's voor de 10 nieuwe landen uit categorie II en III te ontwikkelen en de reeds bestaande programma's met landen uit categorie I te handhaven, zullen voldoende middelen vrijgemaakt moeten worden.